

N:o 3.

Ank. till Riksd. kansli den 30 april 1897, kl. 6 e. m.

Memorial n:o 3, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande vissa delar af den i utskottets utlåtande n:o 1, första punkten, föreslagna Lag för Sveriges riksbank.

I utlåtande n:o 1, första punkten, med anledning af dels Kongl. Maj:ts proposition n:o 10 med förslag till Lag för Sveriges riksbank, dels ock i ämnet väckta motioner, har utskottet hemställt, att Riksdagen, med förklarande, att Kongl. Maj:ts förslag icke kan oförändradt antagas, ville, under förutsättning att de enligt 1896 års Riksdags beslut hvilande förslagen till ändringar i 50, 70, 72, 98, 109 och 111 §§ regeringsformen samt 32, 65, 68, 71 och 73 §§ riksdagsordningen varda af Riksdagen slutligen antagna, för sin del antaga en i nämnda hemställan formulerad Lag för Sveriges riksbank.

Enligt till utskottet från kamrarne ankomna protokollsutdrag, hafva kamrarne — efter att till en början hafva beslutit, att, för den händelse utskottets förslag i vissa delar komme att af den ena eller andra kammaren återförvisas, utskottet skulle lemnas öppen rätt att, vid ärendets förnyade behandling, i afseende å de paragrafer, hvilka blifvit med eller utan ändring godkända, föreslå sådana jemkningar, som af ifrågasatta ändringar i återförvisade delar kunde föranledas — med afseende å 9 §, 13 § mom. b), mom. d) och sista stycket, 16 §, sista stycket, 27 §, 38 §, andra stycket, 41 § och 42 § i den föreslagna lagen för Sveriges riksbank fattat skilj-

aktiga beslut, hvarom nedan vidare förmäles, men i öfriga delar godkänt utskottets förslag, hvarjemte kamrarne med godkännande af den i utskottets hemställen intagna förutsättning förklarar utskottets hemställen i öfrigt besvarad genom kamrarnes beslut vid föredragning af lagförslaget.

Kamrarnes beslut i de punkter, der skiljaktighet uppstått, hafva utfallit sålunda:

9 § har af Första Kammaren godkänts enligt utskottets förslag, och Andra Kammaren har antagit samma affattning med den ändring, att i andra punkten ordet »minst» insatts efter ordet »skall».

13 § mom. b) har af Andra Kammaren godkänts med den lydelse utskottet föreslagit, hvaremot Första Kammaren antagit motsvarande moment af Kongl. Maj:ts förslag med den ändring, att i slutet tillagts orden: »banken obetaget att, der låntagaren är kommun eller dermed jemförlig samfällighet eller stiftelse, lemna lån på ofvan stadgade återbetalningsvilkor utan annan säkerhet än låntagarens egen förbindelse».

Beträffande 13 § mom. d) har Andra Kammaren bifallit utskottets förslag, men Första Kammaren antagit motsvarande moment i Kongl. Maj:ts förslag.

Sista stycket af 13 § har af Andra Kammaren godkänts enligt utskottets förslag, dock med den ändring, att afbetalningslånefonden höjts till 15 millioner kronor. Första Kammaren åter har jemväl i denna punkt antagit Kongl. Maj:ts förslag.

16 §, sista stycket, har af Andra Kammaren godkänts enligt utskottets förslag, hvaremot Första Kammaren uteslutit detta stycke.

27 § har af Andra Kammaren bifallits enligt utskottets förslag. Första Kammaren åter har till denna paragraf lagt ett nytt stycke, så lydande:

»Ordföranden, som ej må utöfva annan befattning inom riksbankens styrelse, åtnjuter af riksbankens medel ett årligt arvode till belopp lika med det en hvar af de öfriga fullmäktige i denna sin egenskap eger uppbära enligt af Riksdagen faststæld afföningsstat.»

Angående 38 § andra stycket har Andra Kammaren beslutit bifall till utskottets förslag, men Första Kammaren antagit den af Kongl. Maj:t föreslagna lydelse.

41 § har af Första Kammaren bifallits med den affattning utskottet föreslagit. Andra Kammaren har deremot antagit den lydelse, som föreslagits af herr Dahn i hans vid denna paragraf afgifna reservation, med uteslutande af fjerde stycket, börjande med orden »Enskild bank» och slutande med orden »som ofvan sägs.»

42 § har af Första Kammaren godkänts med den af utskottet föreslagna lydelse, hvaremot Andra Kammaren beslutit, att denna paragraf skulle ur lagen utgå.

Enligt grundlagens föreskrift i 63 § mom. 2 riksdagsordningen har det ålegat utskottet att de olika meningarne sammanjemka och med förslag derom till kamrarne inkomma, och får utskottet med anledning häraf för kamrarne framlägga nedan intagna förslag till sammanjemkning.

9 §.

Beträffande 9 § synes det af Andra Kammaren inskjutna ordet »minst» endast afse att gifva tydligt uttryck åt den mening, som ligger i paragrafen, sådan dess ursprungliga affattning lyder, hvarför utskottet antager, att Första Kammaren icke skall finnas ovillig att i denna punkt biträda Andra Kammarens beslut.

13 §.

Med afseende å 13 § har utskottet till en början ansett en sammanjemkning af kamrarnes beslut angående momenten b) och d) kunna ske sålunda, att förbuden mot godkännande af skuldebref med endast namnsäkerhet såsom pant äfvensom mot beviljande af kassakreditiv och kredit i löpande räkning emot borgenssäkerhet må bortfalla, men att deremot i sjelfva lagen fastställas ett maximibelopp, intill hvilket kassakreditiv och kredit i löpande räkning må kunna beviljas; och har utskottet ansett detta belopp, oberäknadt det i 14 § omförmälda kreditiv, böra sättas till 15 millioner kronor. Vid bestämmande af denna summa har utskottet dels haft ledning af hittills vunnen erfarenhet angående behovets storlek och omfattning, dels ock tagit hänsyn dertill, att icke en alltför stor del af bankens tillgångar må användas i denna rörelsegren.

Hvad vidare angår afbetalningslånen, synas kamrarnes olika beslut kunna på det sätt sammanjemkas, att, med bibehållande af utskottets förslag i öfrigt, afbetalningslånefondens storlek bestämmes till 25 % af grundfonden, hvarigenom densamma, då grundfonden enligt 2 § utgör 50 millioner kronor, kommer att utgöra 12¹/₂ millioner kronor eller i det närmaste samma belopp, som den har enligt nu gällande bestämmelser.

16 §.

Beträffande 16 § sista stycket synes en sammanjemkning kunna ske sålunda, att Första Kammaren bifaller hvad utskottet föreslagit angående befogenhet för riksbanken att öppna upp- och afskrifningsräkning mot räntegodtgörelse, men att deremot Andra Kammaren frånträder sitt beslut, att räntegodtgörelse må kunna medgifvas för medel inestående å depositionsräkning.

27 och 38 §§.

Utskottet har ansett en sammanjemkning af kamrarnes olika beslut angående dessa paragrafer kunna ske sålunda, att Andra Kammaren biträder Första Kammarens beslut, hvarigenom till 27 § lagts en bestämmelse angående arvode åt fullmäktiges ordförande, men att deremot med afseende å 38 § Första Kammaren, med frånträdande af sitt förra beslut, antager den affattning af paragrafen, som utskottet föreslagit och Andra Kammaren godkänt.

41 §.

Då inom kamrarne rådt olika meningar, huruvida de enskilda bankerna under åren 1899—1903 böra, såsom ersättning för frivilligt uppgifven sedelutgifningsrätt, erhålla förmånen af kassakreditiv, sådan utskottet föreslagit, eller en rediskonteringsrätt på vissa fördelaktiga vilkor, har utskottet ansett de olika meningarne bäst kunna tillmötesgås sålunda, att rätt till kassakreditiv på de af utskottet föreslagna vilkor medgifves till hälften af det belopp, hvartill bankernas utelöpande sedlar den 1 januari 1896 uppgingo, samt att för den återstående hälften medgifves en rediskonteringsrätt på de vilkor, som föreslagits i herr Dahns reservation.

Hvad åter angår åren 1904—1908 har utskottet velat i den mån tillgodose såväl Första Kammarens som Andra Kammarens uppfattning, att rediskonteringsbeloppet bestämmes till fyratio procent af förut omfördälda sedelbelopp.

Då, efter hvad utskottet erfarit genom inforrdadt yttrande af herrar fullmäktige i riksbanken, äfven om de enskilda bankernas rätt till kassakreditiv begränsas på sätt ofvan föreslagits, det är för riksbanken erforderligt att kunna använda ifrågavarande kreditivfordringar såsom supplementär sedelbetäckning enligt 7 §, har utskottet ansett att 42 § bör i lagen kvarstå.

I enlighet med hvad utskottet sålunda anfört, får utskottet härmed hemställa,

att kamrarne, hvar för sig med frånträdande af sina i ofvan omförmälda punkter förut fattade beslut, så vidt de befinnas stridande mot hvad här nedan är föreslaget, ville antaga följande lydelse af nedanstående paragrafer och moment i

Lag för Sveriges riksbank.

9 §.

Riksbanken drifver sin rörelse vid hufvudkontor i Stockholm samt vid afdelningskontor inom riket; och skall minst ett sådant kontor finnas inom hvarje län utom Stockholms.

13 §.

Riksbanken eger att drifva utlåningsrörelse medelst:

b) utlåning mot förbindelse till återbetalning antingen å bestämd tid af högst sex månader eller ock efter högst tre månaders uppsägning samt mot pant af obligationer, aktier eller andra värdepapper; dock att kommun och annan dermed jemförlig samfällighet äfvensom stiftelse må, på ofvan stadgade återbetalningsvilkor, kunna erhålla lån utan annan säkerhet än dess egen förbindelse.

d) beviljande på högst tolf månader af kassakreditiv och kredit i löpande räkning mot pant af obligationer, aktier eller i fast egendom in-tecknade skuldebref eller ock mot säkerhet af borgen såsom för egen skuld; dock att i denna rörelsegren riksbankens tillgångar må användas till ett sammanlagdt belopp af högst femton millioner kronor, deruti ej inberäknadt det i 14 § omförmälda kassakreditiv.

Derjemte må riksbanken utlemna lån mot förbindelse till återbetalning på vissa bestämda tider (afbetalningslån) samt mot säkerhet som i moment d) sägs. Dessa lån må dock ej stiga till högre sammanräknadt belopp än tjugufem procent af riksbankens grundfond.

16 §.

— — — — —

Dessutom må fullmäktige kunna åt firmor, som hafva vexeldiskontering i riksbanken och ej sjelfva drifva bankrörelse, öppna upp- och afskrifningsräkning mot räntegodtgörelse.

27 §.

Riksbanken förvaltas, enligt 72 § regeringsformen och 71 § riksdagsordningen, af sju fullmäktige.

Ordföranden, som ej må utöfva annan befattning inom riksbankens styrelse, åtnjuter af riksbankens medel ett årligt arvode till belopp lika med det en hvar af de öfriga fullmäktige i denna sin egenskap eger upp-bära enligt af Riksdagen fastställd aflöningsstat.

38 §.

De föreskrifter, som utöfver denna lag erfordras angående riksbankens förvaltning, meddelas af Riksdagen i särskildt reglemente.

Detta reglemente skall upprättas i så noggrann öfverensstämmelse med hvad i denna lag är stadgadt, att i det samma icke får intagas någon bestämmelse, som är mot lagen stridande.

41 §.

Jemlikt lagen med vissa bestämmelser om riksbankens sedelutgifningsrätt, så ock angående forum för riksbanken, ega enskilda banker att intill utgången af år 1903 utgifva egna sedlar; och är riksbanken pliktig att åt dessa banker inrymma de förmåner, som här nedan omförmålas.

Från början af år 1899 till utgången af år 1903 eger enskild bank, som, efter minst tre månader förut hos chefen för finansdepartementet derom gjord anmälan, afstått från sin rätt att utgifva egna sedlar samt icke indragit något af sina den 1 januari 1896 befintliga afdelningskontor, att hos riksbanken, dels mot säkerhet, som af dess fullmäktige godkännes, begagna kassakreditiv till hälften af det belopp, hvartill dess utelöpande

sedlar vid sistnämnda tidpunkt uppgingo, utan erläggande af kreditivafgift och mot ränta, två procent lägre än gällande tre månaders vexeldiskonto, dock ej under två för hundra om året, dels likaledes till hälften af nyssberörda belopp i riksbanken rediskontera vexlar, som af fullmäktige godkännas, mot diskonto, icke öfverstigande två tredjedelar af det eljest i riksbanken gällande.

• Då sådan anmälan, som ofvan är nämnd, inkommit till chefen för finansdepartementet, skola fullmäktige i riksbanken ofördröjligen derom underrättas.

Från början af år 1904 till utgången af år 1908 eger enskild bank, som icke indragit något af ofvanberörda afdelningskontor, att, intill fyrtio procent af det belopp, hvartill dess utelöpande sedlar den 1 januari 1896 uppgingo, åtnjuta rediskonteringsförmån på de vilkor, som ofvan äro omförmälda.

Har enskild bank, när, enligt hvad nu är sagdt, kreditiv- eller rediskonteringsrätt eljest skulle för densamma inträda, indragit eller indrager den derefter något af sina den 1 januari 1896 befintliga afdelningskontor, beror det af Konungen att, med fästadt afseende å det eller de indragna kontorens omfång och betydelse för den allmänna rörelsen, bestämma, huruvida den sålunda skedda indragningen må föranleda, att kreditiv- eller rediskonteringsbeloppet nedsättes eller att banken uteslutes från all rätt till kreditiv eller rediskontering.

Den rätt till kassakreditiv och till rediskontering, hvarom här ofvan förmäles, bibehålles äfven der enskild bank blifvit ombildad till bankaktiebolag.

42 §.

Under tiden från början af år 1899 till utgången af år 1903 må bland de tillgångar, som enligt 7 § skola motsvara riksbankens sedelutgifning utöfver det enligt 6 § medgifna belopp, inberäknas jemväl sådan kreditivfordran hos enskild bank, hvarom i 41 § förmäles.

Stockholm den 30 april 1897.

På särskilda utskottets vägnar:

F. A. BOSTRÖM.
